

KULTURNO PROPAGANDNI KOMPLET BR. 42, GOD. III, BEOGRAD, UTORAK, 1. APRIL 2008.

Redakcija: Miloš Živanović, Saša Ilić, Tomislav Marković, Saša Čirić; Font Mechanical: Marko Milanković; E-mail: beton@danas.co.yu, redakcija@elektrobeton.net; www.elektrobeton.net; Sledeći broj izlazi 15. aprila

MIXER

Piše: Boris Buden

POSTJUGOSLOVENSKO STANJE KRITIKE INSTITUCIJA

O kritici kao kontrakulturnom prevođenju

RAĐANJE NOVOG SUVERENA

Opšte mesto postmodernog diskursa jeste čuvena priča o mnoštvu naracija, odnosno o tobožnjem odsustvu velike istorijske naracije, takozvane *master narrative*. Zanimljivo je da se postkomunistički diskurs ponaša kao da za to nikada nije čuo. U svojoj hegemonijskoj verziji, on odista funkcioniše kao neki istorijski *master narrative*: sve su to poznate priče o slomu komunizma 1989. godine i o konačnoj pobjedi kapitalizma i liberalne demokratije. Shodno ovoj naraciji, društva negdašnje Istočne Evrope nakon pada totalitarnih režima ne ulaze direktno u svet razvijenog kapitalizma i zapadne demokratije, već moraju prvo da prođu tranzicioni proces ka tom konačnom stanju koje se izdaje za normalno, to jest predstavlja univerzalnu normu istorijskog razvitka uopšte. Tranzicioni proces se, shodno tome, poima kao proces normalizacije. To uključuje i logiku prema kojoj stvari, pre nego što postanu bolje prvo moraju postati gore u poređenju sa prethodnom situacijom, što se u konkretnom slučaju odnosi na savremeni socijalizam. No, problem je u tome što se proces tranzicije može pretvoriti u pravu katastrofu. Upravo to se dogodilo u bivšoj Jugoslaviji: slom države, građanski ratovi, žrtve, razaranja, etničko čišćenje, ekonomski slom, politički haos, itd.

Iako je ovaj slučaj u očiglednoj protivrečnosti sa hegemonijskom naracijom o konačnoj pobjedi demokratije i blagostanja, nikome još uvek nije pošlo za rukom da tu opštu naraciju dovede u pitanje. U nju se, štaviše, nikada nije ni posumnjalo. Ideologija postkomunističke tranzicije uspela je simbolički da inkorporira sve protivrečnosti: čak i one najgore, poput opsade Sarajeva ili masakra u Srebrenici. Ti se događaji u načelu objašnjavaju kao privremena regresija u prirodno stanje, što odgovara i dalje važećem Hobsovom mitu o pred društvenom stanju, takozvanom *bellum omnium contra omnes*; ukratko, oni su još uvek u skladu s hobsovskom teorijom društvenog ugovora, ili, da se u našem kontekstu jasnije izrazimo, s logikom suvereniteta: ukida se društveni ugovor utemeljen na komunističkoj vlasti, s komunističkom partijom kao suverenom. Rušenje tog poretka prouzrokovalo je građanski rat koji je trajao sve dok nije sklopljen novi društveni ugovor, a novi suveren - nacija u liku svojih demokratski izabranih predstavnika - tada preuzima odgovornost i iznova uspostavlja poredak koji donosi sigurnost.

POSTJUGOSLOVENSKO STANJE

Sve nove razlike koje su zamenile staru, ideološku razliku između kapitalizma i komunizma, koja se istorijski ispoljavala kao „hladnoratovska podela“, najbolje su izražene kao razlika između Istoka i Zapada, koja nenadano preživljava pad Berlinskog zida. Činjenica da ona i dalje postoji, predstavlja najvažnije obeležje onog što se danas gotovo jednodušno shvata kao postjugoslovensko stanje.

Ovo stanje, na koje je presudno uticala ideološka reprodukcija kulturne razlike između Istoka i Zapada, u najvećoj meri definiše ono što se u bivšoj Jugoslaviji danas sprovodi kao kritika institucija. Institucije se kritikuju u svetlu njihove zaostalosti u razvoju. One su tobože nedovoljno razvijene, još nezrele za tržište, korumpirane, pasivne, nisu samoodržive, previše su tradicionalne i patrijarhalne... Ukratko, problem s institucijama nekadašnje Jugoslavije jeste u tome što još nisu zapadne. Kritika se usredsređuje na manjak, jaz između domaće realnosti i već ostvarene norme na Zapadu.

Najsnažniji i najaktivniji kritičar institucija postjugoslovenskog prostora je sama Evropska unija, odnosno njene institucije, koje predvode takozvani proces proširenja. Ovdajšnja liberalna, prosvetljena i progresivna javnost - u meri u kojoj je postala subjekt kritike institucija - u osnovi predstavlja lokalnu personifikaciju zahteva EU, budući da se u potpunosti identifikuje sa zadatkom da se dostigne Zapad.

U tom pogledu, svaka liberalna kritika institucija u državi je neka vrsta kompradorske kritike. To automatski implicira nužnost da se izričito ustanovi glavni subjekt/institucija kritike, u ovom slučaju sama EU.

Setimo li se poznate Altiserove tvrdnje da ideologija uvek postoji u materijalnom obliku koji je očičen u institucijama, odatle možemo zaključiti da se Evropa pojavljuje kao ideologija, upravo stoga što i sama predstavlja kritiku institucija. U tom pogledu, pojam Istoka nije ništa drugo do učinak Evrope kao ideologije, to jest proizvod Evrope kao institucije hegemonijske kritike.

Ista konstelacija - ideološka hegemonija Evrope, odnosno uloga u kojoj se Evropa javlja kao glavni subjekt/institucija kritike - objašnjava konzervativnu ili desničarsku kritiku institucija u postjugoslovenskom stanju. To je neka vrsta sekundarnog učinka Evrope kao ideologije, naličje liberalne kompradorske kritike: to je antievropska, antizapadna kritika institucija, čak i kada je

MIXER

Boris Buden: Postjugoslovensko stanje kritike institucija

ŠTRAFTA

Milica Jovanović: Građanin iz člana 305

ARMATURA

Andrej Nikolaidis: Crnogorski san

VREME SMRTI I RAZONODE

Toma Smor Junior: Preslava

BULEVAR ZVEZDA

SAMARDŽIĆ, dr Slobodan

BLOK BR. V

Lazar Bodroža & Tomislav Marković: Karta srpskog spasa (9)

potpuno ambivalentna, kada, primera radi, tvrdi da je zapadnija i od samog Zapada, na šta veoma često nailazimo u Hrvatskoj ili današnjoj Poljskoj.

LIBERALNA I KONZERVATIVNA KRITIKA

Liberalna kritika koja se javlja kao pandan konzervativnoj kritici postojećih institucija u bivšoj Jugoslaviji, nju obično označava kao nacionalističku, antimodernu, devetnaestovekovnu, ukratko, kao zaostalu. I, doista, ona se zalaže za zaštitu tobožnjeg izvornog kulturnog identiteta, za vernost idealu narodnog suvereniteta, za stare, konzervativne vrednosti koje su deo takozvanog evropskog identiteta. Ona se istodobno suprotstavlja vrednostima liberalne modernizacije. S druge strane, konzervativna kritika se sve više poistovećuje s pojedinim elementima savremene kritike neoliberalne globalizacije. Njen protekcionizam preuzima obrazac stare antikolonijalne borbe, čime ona ponavlja pojedine elemente nekada univerzalne emancipatorske naracije.

Upravo tim stapanjem s levičarskom kritikom globalizacije, odnosno brisanjem jasne granice između levog i desnog, konzervativna kritika institucija izvršno podupire ideološku hegemoniju liberalizma. Ona pomaže zagovornicima liberalne ideologije da nastupe kao da su jednako suprotstavljeni i udaljeni kako od levičarske tako i desničarske kritike postojeće stvarnosti. Tako se iz liberalnog ugla sada obe pojavljuju kao jednaka pretnja modernim vrednostima. Liberalizam, u tom kontekstu, nudi sebe kao treći put, tačnije, kao jedino rešenje za sukob između levice i desnice, potvrđujući svoj autentični, antitotalitarni karakter ne samo danas, već i retroaktivno, jer se, kao posttotalitarni fenomen, postavlja jednako nevino kako u pogledu komunističke tako i u pogledu fašističke prošlosti. Upravo iz tog liberalnog ugla, komunizam i fašizam se javljaju kao jednaki krivci za sve što je u prošlosti pošlo naopako, uključujući i pomenuto istorijsko zaostajanje.

Olivera Batajčić: Dok bolnički dani teku

Vlada u ostavci

SLOM VESTFALSKOG PORETKA

Postoje, međutim, i drugačija čitanja postkomunističkog stanja koja radikalno odstupaju od hegemonijskog. Po njima je, recimo, važno ukazati na nasilni karakter raspada bivše Jugoslavije ili, uopštenije, na haotično razdruživanje istočnoevropskih sistema koje je usledilo nakon sloma

komunizma, na šta upućuje Đorđo Agamben u *Homo Saceru*. On se otvoreno suprotstavlja hegemonijskoj naraciji koja u suštini počiva na priči o privremenom raskidanju društvenog ugovora, koji inače – recimo na Zapadu – normalno funkcioniše. Agamben iznosi argument o tome da ove događaje ne bi trebalo shvatati kao neku vrstu privremenog povratka u prirodno stanje koje će se pre ili kasnije vratiti u normalu, što znači da će uslediti ponov-

no uspostavljanje društvenog ugovora – što podrazumeva ideja tranzicije – već kao nekakvog krvavog glasnika jednog novog *nomosa* sveta, koji se širi po celoj zemaljskoj kugli.

Kriza na koju Agamben ukazuje ima globalne dimenzije. Stoga se događaji u poslednjih petnaest godina u bivšoj Jugoslaviji mogu opisati kao puki simptom jedne daleko dublje istorijske promene; kao simptom rastakanja poretka starog više od tri stotine godina (takozvanog vestfalskog poretka), kao nestanak slike sveta podeljenog na suverene nacionalne države, koje se nedvosmisleno mogu smestiti na određenoj teritoriji i za koje se pretpostavlja da politički reprezentuju svoje različito stanovništvo. Slomom tog poretka nestaje čitava normativna dimenzija međunarodne politike. Na njeno mesto danas stupa haotični pragmatizam čija racionalnost niukoliko ne polaže pravo na univerzalno važenje. Nacionalne države će i ubuduće postojati, ali značaj i razmera njihovih suverenosti će strogo zavisiti od njihove osobene pozicije moći i uloge koju imaju u procesu neoliberalne globalizacije. Jedan drugi simptom sloma vestfalskog poretka vidimo u širenju vanrednog stanja diljem sveta: sve je više ljudi koji skončavaju u nišama gde je bezakonje moguće, a postojeći režimi ih isključuju iz sistema predstavljanja i domena pravne sigurnosti.

Slične simptome nije teško prepoznati u procesu nasilnog razdruživanja bivše Jugoslavije i njegovim neposrednim posledicama. To moramo imati u vidu kada ocenjujemo postjugoslovenske uslove za kritiku institucija. Umesto da se uspostave u stabilnom režimu suverenosti što im obećava tranziciona teleologija, ovdašnje institucije su suočene s haosom nekontrolisane globalizacije iz kojeg više ne mogu pobeći.

Tvrdim da ne možemo misliti o specifično postjugoslovenskom stanju, ako ne uzmemo u obzir ove i slične simptome koji su u manjoj ili većoj meri učinci neoliberalnog obrta u svetskoj ekonomiji i politici. Drugim rečima, ono što opisujemo kao postjugoslovensko stanje (kritike institucija), mora se na radikalno nov način promišljati u svetlu ove neoliberalne promene.

SEĆANJE I KULTURNI ZABORAV

Slovenački filozof Rastko Močnik, nedavno je izneo tezu po kojoj institucionalne prakse u postjugoslovenskom stanju uistinu imaju neoliberalni karakter. Povrh toga, on tvrdi da klasični libe-

DANAŠNJA POMAMA OKO PROBLEMA KULTURNOG PAMĆENJA GOVORI NAM O GROZNIČAVIM POKUŠAJIMA DA SE PONOVO USPOSTAVI ZAJEDNIČKO DRUŠTVENO ISKUSTVO I DA SE OŽIVI IZVORNI SMISAO MINULIH DRUŠTVENIH I POLITIČKIH BORBI. NAŽALOST, NE POSTOJI NIKAKVO PRVOBITNO ISKUSTVO DRUŠTVA KAO DRUŠTVA, MIMO ONOG KOJE NASTAJE U NJEGOVIKULTURNIM PREVODIMA

postoji mogućnost kritike institucija koja bi nadišla kompradorsku kritiku s liberalnih pozicija, ali i konzervativnu protekcionističku kritiku?

Već smo predložili da pojam Istoka treba razumeti kao proizvod Evrope kao ideologije. Kao takav, on ima i ideološku upotrebnu vrednost. Prema Rastku Močniku, pojam „Istoka“ dovodi do istorijske amnezije. On „iz istorije Istoka poništava političku dimenziju, i postiže slične učinke u sadašnjosti“.

U istom kontekstu, Močnik govori o novom kulturno iskovanom orijentalizmu, odnosno o kulturalizaciji koja „sprovodi u delo rad političke amnezije, brišući iz sećanja prethodne političke bitke, koje su, konfrontirajući se s krizom svetskog kapitalizma, artikulisale alternativni potencijal“.

Očito je da kulturalizacija političkog, ideološki zgusnuta u bauku Istoka, blokira sećanje na minule bitke i, shodno tome, prikriva osnov iz kojeg bi se mogla začeti nova kritika institucija koja bi nadišla i liberalnu i konzervativnu kritiku. Ta kritika ostaje bez tla pod nogama, te izgleda kao da se mora stvoriti *ex nihilo*. Međutim, problem se ne tiče naše nesposobnosti da dostignemo Zapad – kao što tvrdi liberalna kritika; mi u sadašnjosti nismo sposobni da dostignemo sopstvenu prošlost, ukoliko se ona odnosi na iskustvo koje je zajedničko podeli na Zapad i Istok. Mi jednostavno nismo u stanju da pamtimo prošlost zajedničkih političkih bitaka o kojima govori Močnik, kao da one nisu ostavile nikakvog traga na naše društveno iskustvo.

No, kako da ih pamtimo? Kako da sećanje na minule političke bitke povratimo iz kulturnog zaborava? U tome vidim izazov jedne nove kritike institucija.

Na prvi pogled izgleda da se do rešenja problema stiže lako. Trebalo bi na nov način artikulisati naše društveno iskustvo koje mora da je nekako zadržalo sećanje na prošlost, odnosno zgusnulo njegovo političko značenje.

Međutim, to što se ovde predstavlja kao rešenje, zapravo je drugi i još veći problem: kako danas razumeti naše društveno iskustvo, na koji način o njemu promišljati i kako ga reartikulisati? Da li bi valjalo pokušati da se uporište za njega nađe u onom što se obično naziva javnom sferom?

U *Javnosti i iskustvu*, Oskar Negt i Aleksandar Kluge pokazuju da se marginalizovane grupe, isključene manjine ili potlačeni po-

ralizam zaista predstavlja ideologiju te neoliberalne prakse. To, svakako, implicira da se mora kritično odnositi prema ideološkom karakteru političkih institucija predstavničke demokratije i institucija civilnog društva koje gotovo isključivo počivaju na liberalnim idejama – a danas su takve sve one institucije u bivšoj Jugoslaviji, ukoliko su prošle postkomunističku transformaciju.

Postavimo sada središnje pitanje: da li u opisanim okolnostima

litički subjekti (upravo je to ljudski supstrat mogućeg subjekta jedne nove, antihegemonijske kritike institucija) uvek suočavaju s izvesnom blokadom iskustva, nekom vrstom atomizacije i fragmentiranja koje baca u zasenak, iskrivljuje, ili čak poništava socijalni karakter njihovih sećanja. Problem je u tome što „to što se danas blokira, nije jednostavno artikulacija društvenog iskustva, već mogućnost samog tog iskustva“.

Već smo naznačili da je kulturalizacija najveća šteta koja se nanosi društvenom iskustvu. Ono što se manifestuje kao kulturna sublimacija društvenog iskustva, zapravo je njeno iskrivljenje, ili, još gore, njeno nestajanje. Današnja pomama oko problema kulturnog pamćenja govori nam o grozničavim pokušajima da se ponovo uspostavi zajedničko društveno iskustvo i da se oživi izvorni smisao minulih društvenih i političkih borbi. Nažalost, ne postoji put kojim bismo original mogli da rekonstruišemo iz prevoda. Jedino društveno iskustvo za kojim danas možemo posegnuti, nalazi se u različitim oblicima njegove kulturne artikulacije ili upravo u njegovim kulturnim prevodima. Drugim rečima, ne postoji nikakvo prvobitno iskustvo društva kao društva, mimo onog koje nastaje u njegovim kulturnim prevodima. Jedino što, shodno tome, možemo da učinimo, jeste da nastavimo s prevodenjem, usmeravajući kritičku pažnju na slučajeve u kojima smo se ponovno pronašli, slučajeve kulturalizacije koji imaju suštinski ideološki učinak depolitizacije.

KONTRAKULTURNO PREVOĐENJE

Ukoliko je, dakle, u ovim uslovima – koji nipošto nisu samo postjugoslovenski uslovi – i dalje moguće predlagati neku strategiju kritike (institucija), to bih nazvao zadatkom *kontrakulturnog prevodenja*. Time se otvoreno upućuje na stari pojam kontrakulture, pošto naš projekt nasleđuje njen antagonistički karakter, subverzivnu motivaciju i ogorčeno neprijateljstvo prema glavnom toku, iako je lišen iluzije o tome da je moguće automatski generisati neko političko dejstvo. Kontrakulturno prevodenje se suprotstavlja ideji same kulture – uključujući tu i ideju kontrakulture – ukoliko ona polaže pravo na izravno politički smisao. Ono se doista suprotstavlja kulturalizaciji onog što je nekada bio nepatvoreni društveni život. Tako želi da postane politično, u prvom redu kao kulturna kritika kulturalizacije. Da li je to mogući zadatak? Zar ne predlažemo neku vrstu minhausenskog lukavstva: pošto smo se zaglibili u kulturu kao u nekakvo blato, sad bi trebalo da se iz nje izvučemo hvatajući se za sopstvenu kiku. No, umesto da odgovaram na ova retorička pitanja, dozvolite mi da parafraziram jednu od Altiserovih definicija ideologije tako što ću ideologiju zameniti kulturom: kultura po sebi ne poseduje spoljašnjost, premda istodobno (za kritiku kulturalizacije) ona i nije ništa drugo do spoljašnjost. Ukratko, ono što je nekad bila kritika ideologije, danas se može iznova formulisati samo kao kulturna kritika kulturalizacije. Ali kakve to veze ima sa institucionalnom praksom? Još jednom altiserovski odgovor, parafraziran na isti način – stavljanjem kulture na mesto ideologije: svaka praksa moguća je samo posredstvom kulture i unutar nje ■

(S nemačkog prevela Hana Čopić)

ŠTRAFTA

Piše: Milica Jovanović

GRAĐANIN IZ ČLANA 305 I DRUGI ANONIMNI DEZERTERI

Mi želimo porušiti sve te smešne spomenike „onima koji su poginuli za domovinu“ koji zure na nas u svakom selu, a na njihovo mesto podići spomenike dezserterima. Spomenici dezserterima predstavljaju i one koji su poginuli u ratu, jer je svaki od njih poginuo proklinjući rat i zvideći sreću deztertera. Otpor je nastao od dezterterstva

Anonimni antifašista, Venecija 1943.
(iz: Michael Hardt, Antonio Negri, *Empire*)

ZA A. L.

Dok se u prethodnim vekovima, obeleženim svakom vrstom *discipline*, otpor zasnivao na sabotazi, direktnom (ili dijalektičkom) sukobu – *biti protiv* u postmodernosti moglo bi označavati izvrđavanje, izmeštanje, sugerišu Hart i Negri, navodeći da za borbu protiv Imperije ne postoji simboličko mesto, već radije evakuacija sa mesta moći. Između ostalog, ovo istupanje iz sistema, umesto konfrontacije u borbi za prava, širom sveta proizvodi novi sloj *privremenih* građana, ljudi bez papira i bez naročitih političkih motiva za seobu, čak i onda kada su *na pokret* primorani ratom ili teškom ekonomskom krizom. Oni ne prelaze granice *slobodnog sveta*, već se provlače ispod nje; postaju nevidljivi, politički nepostojeći.

Nesto bi se od tog Negrijevog ohrabrenja prebezima i dezserterima moglo iskoristiti i za pretresanje poslednje faze *Konkviste* naše male balkanske imperije, čiji se osvajачki pohod, posle serije poraza u *gostima*, poslednjih godina odvija u sigurnosti domaćeg terena. Zato je pravo vreme da se setimo naših deztertera: upisivali su dosadne fakultete da odlože regrutaciju, izmišljali bolesti, krili se po tavanima i podrumima, podmićivali birokratiju, *crtali* vize – ukratko, na svaki način be-

Vozilo za heroja

žali od naoružanih promotera sabornosti. Prema nekim izvorima, zvanično je evidentirano blizu 150 hiljada vojnih obveznika izvan granica Srbije, od kojih trećina nikad nije odužila dug domovini. Nezvanično, procenjuje se da ih je dvostruko više.

Ništa im nije zajedničko sem odbijanja da idu u rat ili služe vojsku u državi koja vodi ratne kampanje po regionu. Status azilanta ili izbeglice mnogi srbijanski dezserteri stekli su usled činjenice da su te kampanje bile zločinačke, i da ih je kao takve osudila međunarodna zajednica. Tu činjenicu država Srbija do danas nije priznala, a deztertere iz ratova devedesetih i dalje tretira kao izdajnike. Uprkos više amnestija, od kojih je prva proglašena sredinom prošle decenije, na vrhuncu Miloševićeve moći, i pored zakona na koji se zvaničnici pozivaju kad žele da naglase da je sve u redu – zbog odbijanja

ARMATURA

Piše: Andrej Nikolaidis

CRNOGORSKI SAN

Znaci prepoznavanja

Američki san - za tu smo frazu svi čuli? Ona označava put do uspjeha: od neimaštine do obilja, put koji može da pruži samo Amerika, zemlja u kojoj svi imaju jednake šanse.

Ali postoji i *Crnogorski san* - priča o uspjehu i usponu u Crnoj Gori. Taj san je naoko sličan, a opet po mnogo čemu različit od onog američkog. Taj san počinje tamo i tada, gdje i kada i naš košmar. U ratno vrijeme devedesetih, sred zapaljenih kuća i krika umirućih. Od izgorele zemlje i ljudskih života na koncu ostane samo dim - lagan i svijetao, naoko tako čist i nevin. Baš kao Crnogorski san.

U Crnogorskom snu, novac se ne stiče napornim radom i znanjem. Stiče se raznim vrstama šverca, tranzita, kupovine i prodaje tuđega. Kažu da formula uspjeha glasi: 99 posto rad + 1 posto talenat. U Crnogorskom snu ta formula izgleda nešto drugačije: nula posto rad + nula posto talenat + 100 odsto veze, kumstva i poznanstva.

Crnogorski san, za razliku od Američkog, ne završava hepiendom. On uopšte ne završava. On se od početka devedesetih proteže sve do danas. Berzanske špekulacije zamijenile su šverc, legalno je zamijenilo ilegalno, ali koncept je isti: u suštini sna je brza i laka zarada. Zato se kod nas, pored toliko novih milionera, pored tolikih Crnogorskih sanjara, ne otvaraju nove firme i nova radna mjesta. Samo cijene skaču u nebo. Dižu ih Crnogorski sanjari. Tako da stvari postaju tako skupe, da mi ostali, doista, možemo samo da *sanjamo* da ih kupimo.

Taj svijet je vrlo ružičast (pink, ako hoćete), i u njemu, kao u kakvoj velikoj (grand, ako hoćete) paradi promiču objekti njihovih želja. Kako prepoznati našeg sanjara, našeg novog bogataša? On kupuje skupo i ono što može kupiti jeftino. Novi crnogorski bogataš i ne gleda šta kupuje, gleda samo cijenu. Pa ako mu se učini dovoljno visoka, kupuje. Jer on ne kupuje stvar - nego divljenje. On je, iako tek prva generacija bogatih, već - dekadentan. Zato je i Crna Gora takva - nema ni dvije godine kako je nastala, a već je

BETONJERKA POLUMESECA
Direktor Javnog servisa nije bio napadnut, što ga nije sprečilo da pređe prag nužne samoodbrane.

Tomislav Marković

služenja vojske ili izbegavanja mobilizacije devedesetih, mnogim emigrantima suspendovan je status punopravnog građanina. Početkom marta potpredsednik Vlade Srbije pokrenuo je zanimljivu promotivnu akciju, „Novi srpski pasoš - novo lice Srbije“, za dodelu počasanih 204 pasoša države koja poslednje dve godine postoji pod imenom Republika Srbija, ali se konstituiše na temeljima one iz XIX veka. Kandidati treba da „predstavljaju prave vrednosti našeg društva“, objašnjeno je u Kabinetu potpredsednika Vlade, koji projekat vodi u medijskom partnerstvu sa Radio-Televizijom Srbije i Večernjim novostima. „Renomirani žiri“ do maja će odlučivati ko će od državljana Srbije, iz zemlje i *dijaspore*, poneti ovaj simbolički orden zasluge.

Uverena da se „prave vrednosti našeg društva“ danas zasnivaju pre svega na odnosu prema ratovima devedesetih i zločinima finansiranim iz Beograda, za jednu od tih 204 počasnih putnih isprava kandidovala sam Anonimnog Dezertera (vidi Dija-log, Danas 26. mart 2008). Nadam se još i da će renomirani žiri shvatiti da su srpski heroji moderne 19. i 20. veka, pisci i ratnici, postali nepouzdan svedoci društvenih vrednosti - njihove spomenike uneredili su hegemoni interpretacije srpstva. Novo lice Srbije neće biti *održivo* bez njenih dezertara.

Moj kandidat punih petnaest godina nije bio u svom rodnom gradu. Pošto je doneo svoju herojsku odluku da se evakuise iz *ratnim ludilom zahvaćenog područja*, i time potvrdio svoju ljudsku izuzetnost (jedan od uslova konkursa za novi srpski pasoš), narednih godina će uporno dokazivati i svoju studentsku i profesionalnu izuzetnost. Radiće ono već notorno iseljeničko svei-svašta da bi preživeo, studiraće na stranom jeziku i istovremeno voditi višegodišnju borbu sa administracijom strane zemlje da obezbedi sebi legalan boravak. Danas je srećan otac i muž, dobro plaćen stručnjak u svojoj profesiji - i vlasnik pisma u kom ga vojne vlasti matične države *sa žaljenjem* obaveštavaju da je njegova molba za regulisanje vojne obaveze na osnovu člana 305 Zakona o vojsci, odbijena.

Hajde zajedno da sanjamo

u srži trula onako kako su trule samo zgrade koje se na koncu same uruše, kako su trule samo trošne zgrade i carstva koja će uskoro pasti. Teško da smo baš *ovo* sanjali.

Ima u Bosni, i u dijelu Crne Gore, fraza koja glasi: on je hadžija. To, hadžija, ne znači biti bogat. Dobra stvar kod tog *biti hadžija* je što ti *to* niko ne može uzeti. Niti to možeš kupiti. Hadžija ili jesi, ili nisi. To zapravo znači biti plemić u onome što jesi. I tu leži ona fundamentalna razlika između plemstva i buržuja, kakvi su ovi naši - plemić će uvijek biti plemić, a od buržuja, uzmeš li mu pare, ne ostaje ništa.

Čovjek se, i kad mu je najteže, i kad san neće na oči, po svu noć može bavljati zamišljajući naše dobitnike tranzicije i nove buržuje, zamišljajući jad koji bi ostao od njih kada bi im maklo kravate, skinulo odijela, uzelo pare i moć. Od srca bi se čovjek smijao onome što bi od njih ostalo - onome što oni zapravo jesu. U Crnoj Gori postoji sjajna cinična izreka koja glasi: *Kakvo je vrijeme došlo, bolje ti je imati no nemati*. Odeti u bilo koji podgorički butik i shvatite šta se time hoće reći. Uđete kroz vrata od eloksirane bravarije, kakvu stavljaju na svoje futurističke kuće oni koji imaju um pećinskog čovjek i kulturu guslara iz 17. vije-

Poučen iskustvom iseljenika iz Kanade koji je uhapšen kada je prvi put posle osam godina došao u Srbiju na očevu sahranu, i umesto na sahrani proveo tri dana u zatvoru, moj kandidat ne veruje ni poslednjoj amnestiji, proglašenoj aprila 2006. Među iseljenicima kruže mračne priče o iznuđivanju i reketiranju na granici, o vojnim odsecima u kojima se stvari „sređuju“ za novčanu nadoknadu, o advokatima - bivšim vojnim sudijama i tužiocima koji papreno naplaćuju svoje iskustvo u vojnom pravosuđu. Prema poslednjim zvaničnim najavama, država planira da uvede otkup vojne obaveze, u visini od nekoliko hiljada evra po regrutu, i to svega par godina pre planirane potpune profesionalizacije vojske. Čak i tada, mogućnost otkupa odobravaće se po diskrecionoj proceni vojnih vlasti, uz opciju „obavezne jednomesečne obuke“.

Postoji li stvarna mogućnost da jedan od 204 počasna pasoša - sa najsavremenijim biometrijskim sistemom zaštite, državnim hipotekom ratnog zločina i pod strogim viznim režimom - renomirani žiri dodeli Anonimnom Dezerteru, koji već 15 godina boravi u inostranstvu bez dozvole Generalštaba? Naravno da ne.

Član 305

Regrut kome je odobren stalni boravak u inostranstvu i regrut koji pored jugoslovenskog ima i strano državljanstvo, a koji stalno živi u SRJ upućuje se na služenje vojnog roka u skladu sa odredbama ovog zakona.

Regrut koji, osim jugoslovenskog državljanstva ima i strano državljanstvo, a služio je vojni rok u inostranstvu, kao i regrut koji, osim jugoslovenskog državljanstva ima i strano državljanstvo, a nije služio vojni rok i stalno živi u inostranstvu, upućuje se na služenje vojnog roka ako lično zahteva, o čemu odluku donosi načelnik Generalštaba ■

ka. Stanete na radioaktivni mermer kojim je popločan pod, mermer poput onog kojim su obložili *radioaktivnu* zgradu Crnogorskog narodnog pozorišta, taj spomenik ovdašnjem feudalnom konceptu kulturne politike. Tada vas prijekornim pogledom skenira prodavačica na polumetarskim štiklama i u grudnjaku koji njene *grudi* uperi u vas na takav način da to asocira samo na raketne bacače spremne da opale, na način koji se može shvatiti samo kao ratoboran. Po tome su jedinstvene žene sa ruba svijeta novih bogatih - one grudima ne zavode, nego prijete.

Ako ona procijeni da nemate, ili da po njenom mišljenju nemate dovoljno, nema vam pomoći. Ništa vas ne može spasiti od njene mrzovolje i odlučnosti da vas isprati iz svog butika, gdje fukari poput vas nije mjesto. Za nju je taj butik *čekaonica bolje budućnosti*, i ona jedva čeka da vas isprati, da oslobodite mjesto za nekoga ko će je možda tamo odvesti.

Tu leži tajna dugotrajnosti Crnogorskog sna. Jer trajanje sna, kao kakvi kerberi, obezbjeđuju takozvani *obični ljudi*. Ovdje je premalo glasova koji bi mogli stvoriti buku i izazvati buđenje. I tako je mnogo onih koji strpljivo čekaju svoj dio Crnogorskog sna ■

Ministarstvo za KiM, karanfilić, korijander, šafran, dumbir, cimet i muškatni oraščić

raspisuje KONKURS

za kreativni koncept i idejno rešenje dresova koje će srpski sportisti nositi na predstojećoj Olimpijadi u velikom, ali slobodarskom Peking.

Neophodno je da dresovi ispunjavaju ključne kriterijume patriotskog dizajna:

1. Na prednjoj strani treba da stoji slogan koji izražava privrženost sportiste majci Srbiji, ocu nacije, kultu poraza i plemenskih omraza;
2. Dresovi moraju na prednjoj strani imati ugrađene sundere u obliku Kosova radi lakšeg busanja u prsa;
3. Dresovi treba da imaju instalirane grejače na levoj strani grudi za podgrevanje patriotskog žara u junačkim srcima;
4. Na zadnjoj strani mora biti odštampana Preambula Ustava Srbije koja će motivisati naše momke, dok druga gledaju u potiljak, da se neodustajno bore za pobjedu;
5. Etiketa mora da ima ugrađen rusoblokator (u obliku električne igle koja emituje blage elektrošokove) koji se automatski uključuje kada se naši reprezentativci takmiče sa Rusima i sprečava ih da poraze našu slovensku braću.

Prednost na konkursu imaju dresovi sa sloganima: Kosovo je Srbija; Tibet je Kina; Samardžić – novi Obilić; Tibetanci, ostali ste truba – zbrisani vam snimci sa Youtube-a; Dalaj-lamo, ti suza ne roni – čekaju te kineski trombloni; Napred Naši – Peščanik se plaši; Srbija se brani u Peking. Aplikacija sa likom Slobodana Samardžića nije obavezna, ali se preporučuje. Obavezan detalj na dresu je plamičak olimpijske vatre kojom su spaljivane ambasade, MekDonaldsi, granični prelazi i drugi objekti koji svojim ćutanjem odobravaju nezavisnost Kosova i Metohije.

OGLAS

VREME SMRTI I RAZONODE

Piše: Toma Smor Junior

PRESLAVA

11. maj, Dan pobeде nad fašizmom 2

Prenosimo naslovnu stranu dnevnog lista Politika, koji se od 12. maja 2008, na predlog Lj. Smajlović i N. Kusturice, zove **Euro ПОЛИТИКА**

На управо одржаним превременим парламентарним изборима и изборима за органе покрајинске и локалне самоуправе, коалиција „За европску Србију - Борис Тадић“ однела је убедљиву победу освојивши већину места у Скупштини Србије. **Euro ПОЛИТИКА** сазнаје: Божидар Ђелић биће нови премијер српске Владе, Млађан Динкић министар финансија, економије, регионалног развоја, капиталних инвестиција и потпредседник Владе, Вук Драшковић министар иностраних послова, министар информисања и потпредседник Владе, Ненад Чанак министар омладине и спорта, министар пољопривреде и моторне индустрије, као и министар за локалну самоуправу. Председник ове коалиције и председник Србије, Борис Тадић, одлучио је да ће нова Влада имати свега 6 министара, у чија ће се министарства интегрисати и прерасподелити досадашњих 20-ак. У Влади Божидара Ђелића, задуженог за хитан наставак преговора о европским интеграцијама Србије, наћи ће се још и нови градоначелник Београда Драган Ђилас као ми-

нистар за страна улагања, инфраструктуру, за екологију и министар без портфеља и Расим Љајић као министар националних мањина, министар (монотеистичких) вера, министар војске и полиције и министар за социјална питања.

Тадић је објаснио да ће плате министара остати исте без обзира на озбиљно повећање ресурса којима ће се министри бавити. Притом неће бити повећања администрације дотичног ресурса. Штавише, министри више неће имати право да користе плаћене услуге тимова саветника, већ само помоћ секретарице, телефонске секретарице, Интернета и Владине архиве. Најављују се и радикалне промене Устава по којима ће број народних посланика са 250 бити смањен на 125:

Знамо да ће се чујти и гласови кришћике на наш рачун. Неверне Томе ће ишћати како је могуће да један човек сам може да обавља овако одговорне, разноврсне и сложене задатке. Фамилије бивших министара ће ишћати ко ће им сада дајти посао када су изгубили добар глас и радне навике. Нова Влада поручује свима: Србија је мала земља и њој није потребно ни 250 посланика ни више од 6 стварно активних министара. Новац ушћећен од шћрошћкова администрације и плаћа министара и посланика биће сћављен у развојни буџет Србије. Биће скресана сва нешћребна социјална давања а у све државне иншћићуције биће уведен шћринићиј конкуренције и шћржишћија. Неће бити више националних пензија и пензија за заслужне грађане. Свако ће шћрошћићи само оно шћићо заради и онолико колико заради, објаснио је председник Тадић ■

Kabinet za odmor (negde u Kosovskoj Mitrovici)

BULEVAR ZVEZDA

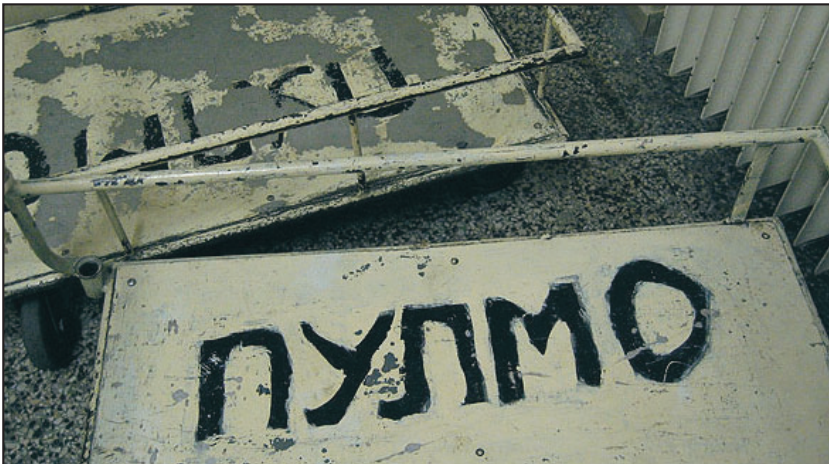
Piše: Redakcija **Betona**

SAMARDŽIĆ, dr SLOBODAN

SAMARDŽIĆ, dr Slobodan (Beograd, 1953), doktor političkih nauka, stručnjak za evropske odnose, standarde, federalna pitanja, paljenje graničnih prelaza, potpredsednik DSS i vitez Koštuničinog okruglog stola. Diplomirao je na Fakultetu političkih nauka 1976, magistrirao 1983. i doktorirao 1986. godine, gde danas radi kao redovni profesor na predmetu Evropski odnosi i Evropska unija. Direktor je političkih studija u Centru za liberalno-demokratske studije. Kao predstavnik *slobodnomislećeg* intelektualnog akademskog kruga, tokom devedesetih bio je angažovan kao predavač na BOŠ-u i AAOM-u. Autor je knjiga: *Ideologija i racionalnost* (1984), *Demokratija saveta* (1987), *Jugoslavija pred iskušenjem federalizma* (1990), *Evropska unija kao model nadnacionalne zajednice* (1998). Politička biografija Slobodana Samardžića ne razlikuje se mnogo od ostalih DSS-ovih kadrovi. Otkobarske promene dočekaو je u senci svog šefa. Ubrzo je postao njegov savetnik za politička pitanja i na toj funkciji proveo je period od 2000. do 2003. Nakon faze tzv. *Vlade u senci*, Samardžić se prekvalifikovao za savetnika premijera. U toku svog savetodavnog rada, istakao se kao jedan od protivnika saradnje sa Hagom što je po njemu otežavalo unapređivanje federalnog odnosa sa Crnom Gorom, za koju nije verovalao da će moći da se osamostali. Bio je protiv njenog referenduma, i kao u slučaju Kosova danas, pozivao je na dugoročne pregovore.

Samardžićeva *znamenita* kosovska faza otpočela je zapravo tek pošto je ušao u srpski pregovarački tim neposredno uoči pregovora u Beču. Od tog trenutka, njegova uloga postala je vidljivija u javnosti, da bi od maja 2007. preuzeo *najvažniji resor*, odnosno teritoriju iz ustavne preambule: Ministarstvo za KiM. Političke progonoze Slobodana Samardžića karakteristične su i po tome što ni u jednom trenutku nisu pokazivale znake njegove ekspertske utemeljenosti, već su se svodile na kafansko politikanstvo i demagogiju. Govorio je da je Đukanović iscrpio svoje resurse u biračkom telu, te da SAD i EU strahuju od secesije Crne Gore, pa samim tim i Kosova. Isto tako je vrlo ekspertski ustanovio da će misija EULEX propasti, jer navodno konkurs za ovu misiju nije uspeo (tj. niko se nije prijavio; *prim. prir.*).

Pored dr Nenada Cekića, jedan je od zvezda emisije „Poligraф“ u kojoj je u više navrata izneo sažetu političku filozofiju dr Vojislava Koštunice, objavio rat Evropi i svetu i ustanovio standarde nove *DSS estetike ružnog*, pod sloganom: „Možda nije lepo ali legitimno jeste!“. Ovu rečenicu je izrekao nakon napada petnaestak hiljada kosovskih Srba na carinske punktove na severu Kosova. Pritom je dodao da nema drugog načina da se to obavi i da je taj čin u saglasnosti sa Akcionim planom (verovatno samo) Ministarstva za KiM, čiji tekst znaju tek posvećeni članovi ove stranke. Ovo ministarstvo je očigledno koordiniralo proteste u zgradi suda u Mitrovici, da bi potom Samardžić pokušao u javnosti da kapitalizuje ranjavanje jednog srpskog predstavnika iz KPS-a (koga je upucaо neko od Samardžićevih demonstranata). Nedavno je odbijen Samardžićev etno-meteorološki plan „stvaranja atmosfere funkcionalnog odvajanja Srba i Albanaca“. Protiv njega su bili i neki Srbi sa Kosova. Ni novac za nastavak medijske kampanje „Kosovo je Srbija“ nije mu odobren. Samardžić sada najavljuje svoj budući veliki poduhvat, tj. organizovanje parlamentarnih i lokalnih izbora i na Kosovu. Hoće li uspeti? ■

Pulmo is ready

U novom broju **NEN**-a (Nedeljno-evropske novine) reakcije na formiranje Vlade Srbije:

Vojislav Koštunica najavljuje povlačenje iz politike: „Baviću se istorijom srpske državnosti“. Velimir Ilić nastavlja da se bavi politikom kao odbornik skupštine opštine Čačak: „Biće brzo novih izbora“. Dragan Marković registruje firmu „Palma“ i postaje samostalni građevinski preduzimač za moravski okrug: „Akva park i zoo-vrt u svakom selu“. Čedomir Jovanović kupio porodičnu garsonjeru u Sremčici: „Udaljeno ali bezbedno“.

Fenomeni: Karadžić i Mladić menjaju mesto boravka - poslednji put primećeni u ulici Narodnog fronta u blizini Ruskog doma gde se održava izložba fotografija o Aeroflotu: „One way ticket“.

Novi feljton: Slobodan Reljić&Bogdan Tirnanić „Kako smo osvajali slobodu“: O teroru Bebe, Čede, Dejana Mihajlova i Aleksandra Nikitovića.

Kandidati za NEN-ovu nagradu „Tomas Man“: romani Mirka Kovača *Grad u zrcalu*, Bore Ćosića *Ruski konzul*, Vidosava Stevanovića *Stranac koji s vama boravi* i Dubravke Ugrišić *Nikog nema doma 2*. Govori predsednica NEN-ovog žirija Svetlana Slapšak: „Literatura na putu oporavka“.

Čitajte novi **NEN**: Srbija je ustala! Za Evropu bez alternative - nema povratka na Balkan!

BLOK BR. V

www.kosmoplovci.net

Karta srpskog spasa (9)

Uputstvo za upotrebu: isecite kartu po isprekidanoj Arijadninoj niti, a zatim je zalepite na korice Sešeljovog remek-dela „Haško bašramsko prase“. Tako brendiranu knjigu vratite na policu na kojoj držite literaturu srpskih vitezova, haških velikomučenika i ostalih mitskih bića. Policu od sada koristite isključivo kao oltar pred kojim ćete se moliti Kostu, srpskom Tezeju, za spas od haškog Minotaura. Molitvu upražnjavajte samo u trenucima kad učite strah na licu ikone Ratka Mladića koja krase istočni zid vaše dnevne sobe. Kosta je glavni adut u novopečenoj kartaškoj igri skrivalice sa Radovanom Karadžićem („sad ga vidiš, sad ga ne vidiš“), mada je od koristi i u drugim igrama kao što su: psihološki jatač, hagoborićki klub, sam svoj hajduk, la virint, nomo-kan-kanon, Krunski savet na vrlajet i poker sa etnički čistim kartama.